A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2005. május 12. *

A C-112/03. sz. ügyben,

a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény Bíróság által történő értelmezéséről szóló, 1971. június 3-i jegyzőkönyv alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a cour d'appel de Grenoble (Franciaország) a Bírósághoz 2003. március 13-án érkezett, 2003. február 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Société financière et industrielle du Peloux**

és

az **Axa Belgium és társai,**

a **Gerling Konzern Belgique SA,**

az **Établissements Bernard Laiterie du Chatelard,**

a **Calland Réalisations SARL,**

* Az eljárás nyelve: francia.

Joseph Calland,

Maurice Picard,

az **Abeille Assurances Cie,**

a **Mutuelles du Mans SA,**

az **SMABTP,**

az **Axa Corporate Solutions Assurance SA,** valamint

a **Zurich International France SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk, P. Kūris és J. Klučka (előadó) bírák,

főtanácsnok: A. Tizzano,
hivatalvezető: K. Sztranc tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. október 27-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— az Axa Belgium e.a. képviseletében J.-P. Caston és I. Scheidecker avocats,

— a Gerling Konzern Belgium SA képviseletében az SCP HPMBC Rostain avocats,

— a Mutuelles du Mans SA képviseletében C. Michel avocat,

— a francia kormány képviseletében G. de Bergues és A. Bodard-Hermant, meghatalmazotti minőségben,

— az Egyesült Királyság kormánya képviseletében R. Caudwell, meghatalmazotti minőségben, segítője: J. Stratford barrister,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében A.-M. Rouchaud-Joët, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. december 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezménnyel (HL L 304., 1. o. és — módosított szöveg — 77. o.), a Görög

Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezménnyel (HL L 388., 1. o.), a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel (HL L 285., 1. o.), valamint az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásáról szóló, 1996. november 29-i egyezménnyel (HL 1997. C 15., 1. o.) módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o., a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) 12. cikke 3. pontjának értelmezésére irányul.

2 Ezt a kérelmet a cour d'appel de Grenoble előtt a Société financière et industrielle du Peloux, korábban Plast'Europ SA (a továbbiakban: SFIP) francia jog szerinti társaság és az Axa Belgium, korábban AXA Royale Belge SA (a továbbiakban: az Axa Belgium), a Zurich Assurances SA (a továbbiakban: a Zurich Assurances), az AIG Europe SA (a továbbiakban: az AIG Europe), a Fortis Corporate Insurance SA (a továbbiakban: a Fortis), a Gerling Konzern Belgique SA (a továbbiakban: a Gerling), az Axa Corporate Solutions Assurance SA (a továbbiakban: az Axa Corporate) és a Zurich International France SA (a továbbiakban: a Zurich International France) biztosítótársaságok között a bírósági hatáskört kibővítő záradéknak a csoportos biztosítási szerződés keretében a SFIP által társbiztosítói ellen indított szavatossági keresetben való érvényesíthetősége tárgyában folyamatban lévő perben terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A Brüsszeli Egyezmény II. címének 3. szakaszában található 7. cikke a biztosítási ügyekben irányadó joghatóságról ekként rendelkezik:

„Biztosítási ügyekben a joghatóságot e szakasz határozza meg [...]."

4 Ezen Egyezmény 8. cikke ekként rendelkezik:

„Valamely szerződő államban székhellyel rendelkező biztosító perelhető:

1) annak a szerződő államnak a bíróságai előtt, ahol a székhelye található, vagy

2) más szerződő államban, a szerződő fél lakóhelyének bírósága előtt,

3) társbiztosító esetén, annak a szerződő államnak a bíróságai előtt, amelynek területén a fő biztosító elleni eljárást indították.

[...]"

5 Ugyanezen Egyezmény 9. cikkének a szövege a következő:

„Felelősség [...] biztosítás tekintetében a biztosító perelhető továbbá a káresemény bekövetkeztének helye bíróságai előtt is."

6 A Brüsszeli Egyezmény 10. cikke értelmében:

„Felelősségbiztosítás tekintetében a biztosító — amennyiben a bíróság joga lehetővé teszi — a károsult által a biztosított ellen indított eljárásban perbe hívható.

[...]"

7 Ezen Egyezmény 11. cikke előírja:

„A 10. cikk harmadik albekezdésének sérelme nélkül a biztosító csak annak a szerződő államnak a bíróságai előtt indíthat eljárást, ahol az alperes lakóhelye található, tekintet nélkül arra, hogy az alperes szerződő fél, biztosított vagy kedvezményezett.

[...]"

8 Ugyanezen Egyezmény 12. cikke ekként rendelkezik:

„E szakasz rendelkezéseitől kizárólag olyan megállapodással lehet eltérni, amely:

[...]

2. a szerződő fél, a biztosított vagy a kedvezményezett számára az e szakaszban megjelölttől eltérő bíróságok előtti perindítást teszi lehetővé, vagy

3. a szerződés megkötésének időpontjában azonos szerződő államban lakóhellyel, székhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező szerződő fél és biztosító között jött létre, és amely a káresemény külföldön történő bekövetkezése esetén is az említett állam bíróságainak joghatóságát köti ki, amennyiben az ilyen megállapodás az említett állam jogával nem ellentétes,

[...]"

9 A Brüsszeli Egyezmény II. címének 6. szakaszában található, a joghatóságról való megállapodásról szóló 17. cikke értelmében:

„Ha a felek, akik közül egy vagy több valamely szerződő államban lakóhellyel rendelkezik, egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely szerződő állam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos. Az ilyen joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni

a) írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek; vagy

b) a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában

[...]

[...]

A joghatóságot kikötő megállapodás [...] rendelkezései hatálytalanok, amennyiben ellentétesek a 12. [...] cikkel [...].

[...]"

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

10 A francia jog szerinti Abeille Assurances Cie biztosító társaságnál (a továbbiakban: az Abeille) biztosított Calland Réalisations SARL (a továbbiakban: a Calland) 1990-ben sajt-gyártóegység készítésére vállalkozott az Établissements Bernard Laiterie du Chatelard (a továbbiakban: a Laiterie du Chatelard) francia jog szerinti társaság részére, a munka egészét az SFIP által gyártott panelek felhasználásával végezve.

11 A Laiterie du Chatelard által megrendelt szakvélemény e panelekben a helyiségek rendeltetésszerű használatát kizáró tervezési és gyártási hibákat mutatott ki. A helyreállítási munkák költségeit körülbelül 610 000 euróra becsülte.

12 Az SFIP-nek e munkák idején több elsődleges és másodlagos francia biztosítónál volt biztosítása. A Recticel SA belga jog szerinti társaság (a továbbiakban: a Recticel) leányvállalataként biztosítva volt több belga másodlagos biztosítónál is, a Recticel által kötött és az SFIP-re az 1988. július 8-i — e társaságnak a Recticel-csoportba történt belépése napjára, 1988. június 7-re visszamenő hatályú — kiegészítő záradékkal kiterjesztett csoportos biztosítási szerződés alapján. E szerződés VII. fejezetének K. cikke kimondja: „e szerződés tartalmára vonatkozó viták esetén a Társaság a szerződő fél lakóhelyének bírósága előtt perelhető". A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy e cikk nyilvánvalóan nem a biztosító kívánságára került a szerződésbe.

13 A Laiterie du Chatelard 2001. március 1-jei és 12-i keresetlevelével kártérítési keresetet indított a tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu előtt a következő társaságok ellen:

— a Calland, melyet bírósági eljáráson kívül végelszámoltak, majd J. Calland és M. Picard vezető tisztségviselők személyében ismét perbe vontak,

— az Abeille, a Calland biztosítója,

— az SFIP,

— az SMABTP, az SFIP szakmai felelősségbiztosítója,

— az AXA Global Risks SA (a továbbiakban: az AXA Global Risks), az SFIP egyéb kockázatainak biztosítója,

— a Zurich International, az SFIP egyéb kockázatainak biztosítója.

14 Ez utóbbi 2001. június 5-én perbe hívta francia másodlagos biztosítóit, a Zurich International France-ot és az Axa Corporate-et, az AXA Global Risks jogutódját.

15 Az SFIP 2001. június 21-én a Brüsszeli Egyezmény 10. cikkének első albekezdése alapján perbe hívta belga másodlagos biztosítóit, melyek a csoportos biztosítási szerződés szerinti társbiztosítói, azaz az Axa Belgiumot, a Zurich Assurances-t, az AIG-t, a Fortist és a Gerlinget (a továbbiakban: a belga társbiztosítók).

16 A belga társbiztosítók a csoportos biztosítási szerződésben kikötött joghatósági záradék alapján kifogással éltek a tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu illetékessége ellen.

17 E szerződés VII. fejezete K. pontjának alkalmazásával a tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu 2002. szeptember 13-i határozatával felhívta az SFIP-t igényének

a csoportos biztosítási szerződést megkötő Recticel székhelyén, a tribunal de première instance de Bruxelles (Belgium) előtti érvényesítésére.

18 Az SFIP 2002. szeptember 27-én hatásköri kifogással szembeni kifogással élt a cour d'appel de Grenoble előtt.

19 Ez utóbbi előtt az SFIP előadta, hogy a Brüsszeli Egyezmény 12. cikkének 3. pontján alapuló joghatósági záradékot a biztosító nem érvényesítheti az azt tartalmazó szerződést kifejezetten jóvá nem hagyó kedvezményezettel szemben. Az SFIP érveléséhez csatlakozott a Laiterie du Chatelard és az SMABTP is.

20 A cour d'appel de Grenoble ilyen körülmények között függesztette fel az eljárását, és a következő előzetes kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„Az azonos szerződő államban székhellyel rendelkező szerződő fél és biztosító között létrejött biztosítási szerződés kedvezményezettjét (aki egyben biztosított is) köti-e az ezen állam bíróságainak joghatóságát megállapító záradék, ha e záradékot személyesen nem hagyta jóvá, a kár más szerződő államban keletkezett, és a kedvezményezett e másik szerződő állam bíróságai előtt indított keresetet az ott székhellyel rendelkező biztosítók ellen?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

21 A kérdéssel az előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a szerződő fél és a biztosító között létrejött biztosítási szerződésben a Brüsszeli Egyezmény 12. cikke 3. pontjának megfelelően kikötött joghatóság kiterjesztésére vonatkozó záradék érvényesíthető-e e szerződésnek e záradékot kifejezetten jóvá nem hagyó, a szerződő félétől és a biztosítóétól különböző szerződő államban székhellyel rendelkező kedvezményezettjével szemben.

A Bírósághoz benyújtott észrevételek

22 A belga társbiztosítók és az Egyesült Királyság kormánya a 201/82. sz., Gerling és társai ügyben 1983. július 14-én hozott ítéletre (EBHT 1984., 2503. o.) utalnak, melyben a Bíróság kimondta, hogy a biztosító és a szerződő fél között létrejött, ez utóbbi által úgy saját maga, mint a szerződéskötésben részt nem vevő harmadik személy javára kötött és e harmadik személy által kezdeményezhető jogviták tekintetében joghatósági záradékot tartalmazó biztosítási szerződés esetén e harmadik személyek még akkor is hivatkozhatnak a joghatósági záradékra, ha azt kifejezetten nem hagyták jóvá, amennyiben a Brüsszeli Egyezmény 17. cikkében előírt írásbeliség követelménye a biztosító és a szerződő fél viszonyában teljesül, és a biztosító ez irányú akarata egyértelműen megállapítható. Ezen ítélet 18. pontjában a Bíróság akként határozott, hogy ezen Egyezmény kifejezetten tartalmazza a joghatósági záradék kikötésének lehetőségét nem csupán a szerződő fél, hanem az adott esetben szerződő félként nem szereplő és a szerződés aláírásakor esetleg nem is ismert — hacsak e kettő nem esik egybe — kedvezményezett és a biztosított javára is. A belga társbiztosítók ezen ítéletből arra következtetnek, hogy a Bíróság megállapította a joghatósági kiterjesztésére vonatkozó záradék kedvezményezettel szembeni érvényesíthetőségét, anélkül hogy a kedvezményezettnek meg kellene felelnie a Brüsszeli egyezmény 17. cikke feltételeinek.

23 A Bizottság álláspontja szerint ezzel szemben a minden „gyengébb félnek" automatikusan és feltétlenül járó védelem folytán a kedvezményezettre a biztosítási szerződés anélkül vonatkozik, hogy a joghatósági záradékhoz kötve lenne. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a más által kötött szerződésben félként nem szereplő kedvezményezett anélkül hivatkozhat a joghatóságot kiterjesztő záradékra, hogy az vele szemben érvényesíthető lenne. Továbbá a Bizottság rámutat, hogy a Brüsszeli Egyezmény fent hivatkozott Gerling és társai ítéletben említett 12. cikkének 2. pontja kifejezetten a kedvezményezett helyzetét említi, és hogy az ott szereplő joghatósági záradékok fakultatívak, és kizárólag a „gyengébb fél" javára szólnak. Következésképpen a biztosított és a kedvezményezett szerepel az e záradékot jóváhagyni vagy arra hivatkozni jogosult felek listáján. Azonban a Brüsszeli egyezmény joghatósági kikötést lehetővé tévő 12. cikkének 3. pontja, melynek kizárólagos jellegéhez nem férhet kétség, nem említi a harmadik személy kedvezményezettet, ezért joghatósági záradék ez utóbbival szemben nem érvényesíthető.

24 A belga társbiztosítók és az Egyesült Királyság kormánya azt állítják, hogy a Brüsszeli egyezmény 12. cikke 3. pontjának megfelelő joghatóságot kiterjesztő záradékot a szerződő fél javaslatára kötötték ki, ezért a biztosított mint „gyengébb fél" védelmére alapított érvek nem fogadhatók el. A belga társbiztosítók összességének álláspontja szerint a biztosító által a szerződésből a szerződő féllel szemben felhozható kifogások a kedvezményezettel szemben is felhozhatók, aki bármikor visszautasíthatja a javára kikötött záradékot, ha az ahhoz fűződő hátrányok terhesek a számára. Az alapeljárásban a kedvezményezett a biztosítókkal szemben olyan „szerződésegyüttesből" eredő jogokra hivatkozik, amelynek a vitatott joghatósági záradék is a részét képezi, és nem takarózhat azzal, hogy teljesen autonóm francia biztosított, mert a csoportos biztosítási szerződés keretében teljesen és közvetlenül a Recticelnek van alárendelve a biztosítási szerződések és biztosítási események vonatkozásában.

25 A belga társbiztosítók ugyanezzel a logikával a C-256/00. sz. Besix-ügyben 2002. február 19-én hozott ítéletre (EBHT 2002., I-1699. o.) utalnak, és akként vélekednek,

hogy a Brüsszeli Egyezmény a felek számára jogviszonyaik előreláthatóságának és biztonságának biztosítására és az egymással ellentétes határozatok hozatala veszélyének megelőzése és a bírósági határozatok bíróság államától különböző államban való elismerésének és végrehajtásának megkönnyítése végett annak elkerülésére törekszik, hogy ugyanarra a szerződésre több bíróság joghatósága vonatkozzon.

26 A francia kormány és az Egyesült Királyság Kormánya ezen észrevételekkel egyetértenek, és hozzáteszik, hogy jelentőséget kell tulajdonítani a felek szabadon kifejezett akaratának és a biztosítási terület jogbiztonságának is. Az ilyen, több szerződő államban ugyanahhoz a csoporthoz tartozó különböző társaságokra kiterjedő biztosítási szerződés esetén ugyanis helyes lenne előírni, hogy az ilyen szerződések alkalmazásából eredő különféle jogviták ugyanazon bíróság elé tartozzanak. A Brüsszeli Egyezmény ekként történő értelmezése ugyanis lehetővé tenné a biztosítási szerződés egységes értelmezésének biztosítását, az esetleg egymásnak ellentmondó határozatok hozatalának, valamint a jogviták elszaporodásának elkerülését. Így ez az értelmezés járulna hozzá az egységes európai biztosítási piac megvalósításához.

27 A Bizottság azt is előadja, hogy a joghatóság kiterjesztésére vonatkozó záradék biztosítottal szembeni érvényesíthetetlensége a biztosítótársaságok számára az előreláthatóság hiányát idézheti elő, mert így általuk előre nem látható bíróság előtt perelhetők. El kell azonban ismerni, hogy a közösségi jogalkotó a biztosítottak védelmének céljára helyezte a hangsúlyt.

A Bíróság válasza

28 Bevezetésképpen emlékeztetni kell arra, hogy a Brüsszeli Egyezmény értelmezése során egyszerre kell figyelemmel lenni annak saját rendszerére és célkitűzéseire,

valamint az EK-Szerződéssel való kapcsolatára (lásd a 12/76. sz. Tessili-ügyben 1976. október 6-án hozott ítélet [EBHT 1976., 1473. o.] 9. pontját).

29 E tekintetben a Brüsszeli Egyezmény II. címének 3. szakasza biztosítási ügyekben önálló joghatóság-elosztási rendszert létesít. Ezen Egyezmény 8–10. cikke többek között előírja, hogy a valamely részes államban székhellyel rendelkező biztosító perelhető annak a szerződő államnak a bíróságai előtt, ahol a székhelye található, a szerződő fél lakóhelyének, illetve székhelyének bírósága előtt, felelősségbiztosítás tekintetében a káresemény bekövetkeztének helye bíróságai előtt, valamint a károsult által a biztosított ellen indított per bírósága előtt, ha e bíróság joga lehetővé teszi. Továbbá ugyanezen egyezmény 11. cikke akként rendelkezik, hogy a biztosító csak annak a szerződő államnak a bíróságai előtt indíthat eljárást, ahol az alperes lakóhelye, illetve székhelye található, tekintet nélkül arra, hogy az alperes szerződő fél, biztosított vagy kedvezményezett.

30 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e szakasz rendelkezéseiből az előkészítő dokumentációra is tekintettel az tűnik ki, hogy mivel a biztosított szélesebb joghatósági választási lehetőséggel rendelkezik, mint a biztosító, és ez utóbbi javára eltérő joghatósági kikötés nem lehetséges, e rendelkezéseket a többnyire előre meghatározott, alku tárgyát nem képező kikötéseket tartalmazó szerződéssel szembesülő és gazdaságilag gyengébb félnek számító biztosított védelme iránti törekvés hatja át (lásd a fent hivatkozott Gerling és társai ítélet 17. pontját és a C-412/98. sz. Group Josi ügyben 2000. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-5925. o.] 64. pontját).

31 Biztosítási szerződés esetén a gazdaságilag gyengébb fél védelmét biztosítja a felek autonómiájának korlátozása is a joghatósági kikötések terén. Így a Brüsszeli Egyezmény 12. cikke kimerítően felsorolja azokat az eseteket, amikor a felek

eltérhetnek ugyanezen Egyezmény II. címe 3. szakaszának szabályaitól. Valamint ezen egyezmény 17. cikkének negyedik albekezdése értelmében a joghatósági kikötés hatálytalan, ha ellentétes a fenti 12. cikkel. E rendelkezésekből kitűnik, hogy ezen egyezmény olyan rendszert létesít, amelyben a biztosítási ügyekben a joghatósági szabályoktól való eltérés szabályait szigorúan kell értelmezni.

32 Így különösen a Brüsszeli Egyezmény 12. cikkének 3. pontja megengedi, hogy a szerződés megkötésének időpontjában azonos szerződő államban lakóhellyel, székhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező szerződő fél és biztosító a káresemény külföldön történő bekövetkezése esetén is az említett állam bíróságainak joghatóságát kösse ki, amennyiben az ilyen megállapodás az említett állam jogával nem ellentétes. A Brüsszeli Egyezmény az ilyen záradékot azért teszi lehetővé, mert nem kívánja a szerződő felet, azaz a gyengébb felet a megfelelő védelemtől megfosztani. Mint azt ugyanis a főtanácsnok indítványának 61. pontjában kifejti, a szerződő fél ilyen esetben elveszíti ugyan a káresemény helye szerinti bíróság előtti keresetindítás lehetőségét, azonban saját lakóhelyének, székhelyének bíróságához fordulhat.

33 Így a felek autonómiájának elve lehetővé teszi, hogy a szerződést kötő fél, azaz a gyengébb fél lemondjon a Brüsszeli Egyezményben nyújtott kétféle védelem egyikéről. Azonban a gazdaságilag gyengébb fél védelmének feltétlen célja folytán ez az autonómia nem terjed odáig, hogy a szerződő fél lemondhasson a lakóhelye, székhelye szerinti bíróság joghatóságáról. Ugyanis, mint gyengébb felet, nem szabad jogai bíróság előtti érvényesítésétől azzal elriasztani, hogy a vele szerződést kötő másik fél lakóhelye, illetve székhelye államának bíróságai előtt kelljen keresetet indítania (lásd ehhez hasonlóan, fogyasztó esetében a C-464/01. sz. Gruber-ügyben 2005. január 20-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-439. o.] 34. pontját).

34 E megfontolások fényében kell meghatározni, hogy a szerződő fél és a biztosító által a Brüsszeli Egyezmény 12. cikke 3. pontjának megfelelően kikötött joghatósági záradék érvényesíthető-e e szerződésnek e záradékot kifejezetten jóvá nem hagyó, a szerződő félétől és a biztosítóétól különböző szerződő államban székhellyel rendelkező kedvezményezettjével szemben, vagy sem.

35 A Brüsszeli Egyezmény és különösen 12. cikkének 3. pontja semmit nem tartalmaz az ilyen joghatósági záradéknak a biztosítottal és a kedvezményezettel szembeni hatályáról. Ezen Egyezmény rendelkezéseinek szó szerinti értelmezése tehát nem teszi lehetővé annak meghatározását, hogy érvényesítheti-e a biztosító e kikötést a kedvezményezettel szemben, és ha igen, milyen esetleges feltételekkel, ha a kedvezményezett lakóhelye, székhelye más szerződő államban van, mint a szerződő félé és a biztosítóé.

36 Ebben a helyzetben, mint az a jelen ítélet 28. pontjából kitűnik, a Bíróság feladata a Brüsszeli Egyezmény rendelkezéseinek értelmezése ezen Egyezmény rendszerének és általános céljainak figyelembevételével.

37 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a szerződő félhez hasonlóan a kedvezményezettet is védi a Brüsszeli Egyezmény mint a fent hivatkozott Gerling és társai ítélet értelmében vett gazdaságilag gyengébb helyzetben levő személyt.

38 Következésképpen ugyanezen egyezmény 12. cikkének 3. pontja alapján kikötött joghatóságot kiterjesztő záradék a kedvezményezettel szemben csak akkor lehet érvényesíthető, ha nem sérti a gazdaságilag gyengébb fél védelmének elvét.

39 Márpedig, mint azt a főtanácsnoki indítvány 62. és 67. pontja tartalmazza, az ilyen kikötés érvényesíthetősége súlyos következményekkel járna a más szerződő államban lakóhellyel, székhellyel rendelkező, nem szerződő fél kedvezményezettre nézve. Ugyanis megfosztaná e biztosítottat a káresemény helye, valamint a saját lakóhelye, illetve székhelye szerinti bíróság előtti keresetindítás lehetőségétől, és arra kényszerítené, hogy a biztosítóval szemben a jogait a biztosító székhelye szerinti bíróság előtt érvényesítse. Másfelől lehetővé tenné, hogy e biztosító a kedvezményezett ellen a saját székhelyének bírósága előtt indítson keresetet.

40 Ez az értelmezés a biztosító javára szóló joghatósági záradék elfogadására, és a gazdaságilag gyengébb fél — a jelen esetben a kedvezményezett, akinek joga kell legyen a saját lakóhelye, székhelye szerinti bíróság előtti keresetindítás és védekezés — védelme mint cél semmibevételére vezetne.

41 A fent hivatkozott Gerling és társai ítélet 17. pontjában már megerősített, a kedvezményezettre mint gazdaságilag gyengébb félre vonatkozó védelem megszilárdítása érdekében egyébként a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja akként fogalmaz, hogy a biztosítottnak és a biztosítási szerződés kedvezményezettjének is kifejezetten megengedi saját lakóhelyén, illetve székhelyén a biztosító elleni keresetindítást, míg a Brüsszeli Egyezmény 8. cikke első albekezdésének 2. pontja csak a szerződő fél lakóhelye, illetve székhelye szerinti bíróság joghatóságáról rendelkezik, és nem határozza meg, hogy a biztosító ellen a biztosított vagy a kedvezményezett lakóhelye, illetve székhelye szerinti bíróság előtt is indítható-e kereset, vagy sem.

42 Egyébként a fent hivatkozott Gerling és társai ítélet a belga társbiztosítók és az Egyesült Királyság Kormánya által előadottakkal ellentétben nem hivatkozható az

érvényesíthetőség tézisének alátámasztásául, mivel egyrészt ez az ítélet a Brüsszeli Egyezmény 12. cikkének 2. pontja szerinti joghatósági kikötésről szólt, mely rendelkezés kifejezetten feljogosítja a feleket a szerződő fél, a biztosított vagy a kedvezményezett javára nem kizárólagos, hanem fakultatív joghatósági záradék kikötésére, másrészt ebben az ítéletben a Bíróság e záradéknak a harmadik személy kedvezményezett által a biztosítóval szembeni érvényesíthetőségéről, nem pedig a biztosító által e harmadik személlyel szembeni érvényesíthetőségéről határozott. Mint azt a főtanácsnok indítványának 52. pontjában megállapítja, a biztosítási szerződés kedvezményezettjének lehetősége e kikötésnek a biztosítóval szembeni érvényesítésére számára nem válhat hátránnyá, hanem éppen ellenkezőleg, újabb fórumot ad a Brüsszeli Egyezmény alapján biztosítási ügyekre joghatósággal rendelkezőkhöz, és így erősíti a gazdaságilag gyengébb fél védelmét.

43 Mindebből az következik, hogy az előterjesztett kérdésre az a válasz adandó, hogy a Brüsszeli Egyezmény 12. cikke 3. pontjának megfelelően kikötött joghatósági záradék nem érvényesíthető e szerződésnek e záradékot kifejezetten jóvá nem hagyó, a szerződő félétől és a biztosítóétól különböző szerződő államban székhellyel rendelkező biztosított kedvezményezettjével szemben.

A költségekről

44 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

A Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezménnyel, a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezménnyel, a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel, valamint az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásáról szóló, 1996. november 29-i egyezménnyel (HL 1997. C 15., 1. o.) módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény 12. cikke 3. pontjának megfelelően kikötött joghatósági záradék nem érvényesíthető e szerződésnek e záradékot kifejezetten jóvá nem hagyó, a szerződő félétől és a biztosítóétól különböző szerződő államban székhellyel rendelkező biztosított kedvezményezettjével szemben.

Aláírások